

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

An commutatione legitima extinguatur prioris materiae obligatio, ita vt
eam reditus non sit. punct. 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

Sic docet Suar. *diff. c. 20. n. 7. c. 17. n. 5.* Ratio est eadem ac precedentium conclusionum; quia procedit à non habente potestatem: nemini enim data est potestas vota remittendi siue per commutationem, siue per dispensationem absque causa, quia esset irrationabilis concessio: Ergo sicut dispensatio scienter absque causa facta irrita est, & nulla, ita commutatio. Si tamen Prælati bona fide procederet credens adesse causam; valida erit commutatio, vt docuit Suar. *suprà.* Quia ipsa bona fides Prælati pro causa est; ne censetur Deus rigorosus exactor.

5. Ex his deducitur primò, eam solam commutationem extinguere voti obligationem, quæ fit in melius, si propria auctoritate fiat, si verò auctoritate Prælati, quæ fit in æquali causa intercedente.

6. Secundò deducitur, peccare mortaliter vouentem iuxta nostram sententiam, qui media commutatione à se facta in rem æqualem intendit à voti obligatione se liberare, & similiter Prælatum, qui commutationem in minus præterdit eam libertatem vouenti concedere. Quia vsurpant auctoritatem sibi non concessam, faciuntque actum nullum. Et tradit Sanch. *lib. 4. cap. 50. n. 8.* tamen si contrarium doceat *lib. 4. c. 51. n. 15. c. 16.* & immerito ad iur. pro se Suar. *lib. 6. c. 19. n. 14.* Nam licet solum expresse sit esse culpam grauem, satis ex antecedentibus & sequentibus indicauit grauitatem illam mortale peccatum attingere.

7. Tertiò deducitur facta illa commutatione nulla vouentem obligatum esse ad votum, ac si nulla commutatio facta esset. Quia quod nullum est, nullum producit effectum regulam, non præstat de regulis iuris in 6. Sic. expresse Nauarr. *lib. 3. conf. 5. de voto in 1. edit. c. conf. 19. in 2. & Azor. 1. p. lib. 11. c. 18. q. 12.*

P V N C T V M XVIII.

An commutatione legitima extinguatur prioris materiae obligatio, ita vt ad eam reditus non sit.

S V M M A R I V M.

- 1 Extinguitur prioris materia obligatio.
- 2 Facta materia subrogata inutili vel impossibili non reuiuiscit prioris obligatio.
- 3 Limitant aliqui hanc doctrinam vt procedat in commutatione facta ab homine non à iure. Sed non admittitur.
- 4 Aliam limitationem adducit Lessius sed non approbatur.
- 5 An reditu obligatione prioris materia commutata pereat subrogata? Negat Sanch. in commutatione voti castitatis, & religionis, secus in aliis.
- 6 Secura sententia sed non satis fundata.
- 7 Qualis r. vouenti licet reditus ad priorem materiam promissam.
- 8 Si commutatio in minorem materiam facta est, licet reditus ad priorem. Itemque si facta est in æqualem.
- 9 Si in melius fuerit commutatio facta, satis probabile est, non dari reditum.
- 10 Contrarium ob communem sententiam defenditur.
- 11 Si redeas ad materiam commutatam omnia subrogata poteris omnia commutata ad subrogatam redire, excepto vno casu.

1. Commutatione ritè facta extingui prioris materiae obligationem fecit omnes Doctores sententiæ apud Sanch. *lib. 4. cap. 55. num. 2.* Quia commutatio est translatio obligationis in nouam materiam; ac proinde est antiquæ extinctio, & nouæ susceptio, cui extinctioni non obstat, quòd possit vouens (si placeuerit) omnia materia subrogata suscipere priorem: quia id ex benigno & interpretatiuo consensu Dei creditur fit.

2. Quadruplex tamen est difficultas prima; an facta materia subrogata inutili vel impossibili reuiuiscat prioris obligatio? Ratio difficultatis est; quia in cultum Dei & in vtilitatem vouentis cedit, si commutatio ea conditione fiat, vt si vouens materiam subrogatam non exequatur, prioris materiae obligatione astrictus sit. Ergo facta materia subrogata impossibili vel ob impotentiam, vel malitiam vouentis prioris obligatio reuiuiscit; quæ erat suspensa, & solum sub conditione extincta. Deinde vouens redire potest pro libito ad priorem materiam. Ergo signum est obligationem ad priorem materiam non esse penitus extinctam sed mutatam, ita vt quæ erat determinata, facta sit indeterminata & sub distinctione.

Nihilominus dicendum est facta commutatione nullam esse obligationem exequendi priorem materiam; tamen si subrogata inutili vel impossibili sit; & siue commutatio facta fuerit in melius, siue in æqualem, siue in minus. Sic docent Sayr.

in Clauis Regia *li. 6. c. 12. n. 14.* Graffis *1. p. decis. li. 2. c. 30. n. 4.* Suar. *ro. 2. de Relig. lib. 6. de voto c. 20. n. 6.* Sanch. *lib. 8. de matrim. diff. 9. n. 21. & lib. 4. summa c. 55. n. 15.* Laym. *li. 4. sum. v. 1. 4. c. 8. n. 28.* Ratio ea est. Quia commutatio secundum omnes Doctores extinguit absolute prioris materiae obligationem nouæ materiae obligatione suscepta. At obligatio semel extincta non reuiuiscit, vt pluribus exornat Gloss. in *leg. qui re s. Arum. ff. de solut. Quod præcipue locum habet in obligationibus voti & Iuramenti; quia propria voluntate suscipiuntur, in quibus nequit extincta obligatio reuiuiscere, quin voluntariè votum & Iuramentum renouetur. Affirmare autem commutationem fieri sub illa conditione; ac proinde non extinguere obligationem prioris materiae, sed suspendere, est contra communem sensum, & præter rationem. Nam cum commutatio sit fauor vouenti factus, grauari non debet, sed leuari. At si obligatus esset exequi priorem materiam subrogata inutili vel impossibili facta, non leuaretur commutatione, sed potius grauaretur: quippe qui ex commutatione duplicem obligationem subiret, primam absolute exequendi materiam subrogatam, secundam, exequendi priorem in casu impossibilitatis subrogatæ; quod grauaum præponderat fauori commutationis factæ non solum in qua materia subrogata melior, sed æqualis est, vt de se constat, sed etiam sit paulò minor. Quod verò vouens omnia materia subrogata priorem exequi possit: non inde fit ad illam sub distinctione obligari: sicut non obligatur exequi materiam meliorem, vel æqualem, & quam terminatè promisit, tamen si id facere possit. Quia potestas redeundi ad materiam priorem est fauor commutationis ex benigno & interpretatiuo consensu Dei credituris proueniens; obligatio verò determinatè exequendi materiam subrogatam est rigor illius.*

3. Limitat hanc doctrinam Vivald. *candelabr. Sacram. 3. p. c. 14. n. 28.* Graffis *1. p. decis. lib. 2. c. 30. n. 3.* Vbi procedat in commutatione facta ab homine, secus si fiat à iure per religionis professionem. Quia hæc videtur facta sub ea conditione si in religione perseueraris; quare si ab ea fueris expulsi, vel in ea dispensatus, tenens prioris materiae obligationem exequi. Sed tenenda est hæc limitatio vt potest sine vilo fundamento. Nobilior namque est hæc commutatio omnibus aliis, quæ ab hominibus fieri possunt; ac proinde efficitur debet esse ad extinguendam priorem votorum obligationem. Sic docent expresse Sanch. *diff. 9. n. 21. c. 55. summa n. 16.* Suar. *li. 9. de voto c. 20. n. 11.* Layman *lib. 4. sum. v. 1. 4. c. 8. n. 29.* Neque ab hac efficaci excludendum est votum religionis assumendæ siue in genere siue in specie, nec votum perseuerandi, quia omnia hæc vota abunde compensantur dedicatione perpetua, qua quis se suæque omnia Deo pro professionem religionis consecrat. Et tradit aliis relatis Sanch. *lib. 4. sum. c. 55. num. 148.* Lessius *lib. 2. c. 41. dub. 15. num. 111. in 2. edit. Layman supra.*

Solum votum sub conditione factum ingrediendi aliam religionem casu, quo de ea quam ingrediens, erectus sit, vel in tuis votis dispensatus, negant Lessius. Sanch. *n. 19.* professionem commutari. Quia nulla ratio adit huius commutationis cum executio huius voti non concurrat cum professione, sed potius sub conditione cessationis illius assumatur. At verius credo neque hoc votum excipi debere. Nam esse executio illius non concurrat cum executione professionis; non inde fit, quod virtute illius quodlibet votum non commutetur: quia non commutatur ob hanc impossibilitatem, sed ob illius actus excellentissimam perfectionem. Alias nec propria voluntate posset commutari, quod Sanch. negat. Deinde non solum votum ingrediendi religionem, sed ieiunandi, recitandi, aliudve opus pium faciendi casu, quo à religione fueris expulsi non erit commutatum, quod à Doctoribus non admittitur; cum nulla sit specialiter ratio pro voto religionis, quæ in aliis votis non procedat. Adde vota perpetua, & diuisibilia non extinguuntur ea parte, qua cessante professione exequi potes. Denique solus Sanch. & Lessius huius exceptionis meminerunt; cum tamen si vera esset, reliqui omnes Doctores illam non omittent.

5. Secunda difficultas è contra est: an redeunte obligatione prioris materiae commutatæ, eo quòd non integrè sed in parte facta sit, extinguitur obligatio materiae subrogatæ? v. g. dispensatus es vt non obstantè voto religionis, vel castitatis matrimonium contrahas sub onere commutationis in confessionem menstruum, aliisque pia opera quotidie præstanda; contingit te viuente & potente votum implere mori coniugem, & matrimonium dissolui, quo casu obligatio voti redit, quia solum ad effectum contrahendi matrimonium dispensatus fuisti. An inquam tenearis commutationem illam exequi? Respondet Sanch. *lib. 4. summa cap. 55. num. 21.* in supradicto casu te teneri, secus si in aliis commutationibus temporaneis. Mouetur ex tenore literarum, quibus conceditur à Pontifice Confessio facultas ad hæc vota dispensanda, quæ indicant videntur perpetuam. Inquit enim Pontifex concessit sando commutes in frequentiam Sacramentalis Confessio

singulis scilicet mensibus semel vel quoties tibi videbitur, & in alia penitentia opera per te invenienda, inter quae sint aliqua pietatis opera, quae quotidie facere tenentur ad eum finem, ut ea adimplens meminisse semper possit obligationis, quae huiusmodi voto attingebatur. Ponderat Sanchez verbum *singulis mensibus*; insuper. In alia pietatis opera, quae quotidie facere tenentur. Item ut meminisse semper possit obligationis. Quae omnia (inquit Sanchez) quaequam perpetuitatem important. Praeterea quia si vellet Pontifex subrogationem materiae non fore perpetuam, sed extinguere reuoluerit voto, id exprimeret; sicuti expressit voti dispensationem extinguere matrimonio dissoluto. Subditque Sanchez rationem; quia cum votum illud sit ita excellens, & perfectum & ad statum perfectissimum assumendum, postquam contingeret ex vi illius dispensationis, nunquam vouentem ad illius executionem obligari, praestat ea opera, in quae commutatur, esse perpetua, ut sic relaxatio illa temporalis, & dimidiata voti alio modo compensetur.

6. Sententia haec Sanchez vtilis & secura est, & omnino consulenda. At qua parte excipitur a communi regula commutationem factam de voto castitatis, & religionis, contrarium mihi probabilius apparet. Tam quia benignius; tum quia nullum est firmum fundamentum huius exceptionis. Cum enim regula generalis sit, & ab ipsomet Sanchez admissa, voto principali redeunte perire subrogatum; opus erat clare & manifeste hanc voti castitatis, & religionis commutationem excipere, quod tamen non videtur fieri in presenti. Nam verba illa *singulis mensibus, quotidiana, & semper* id non exprimit; optime enim explicatur de tempore quo non redit votum: illo namque tempore iustum est, ut singulis mensibus confiteatur, & aliqua pietatis opera quotidie exerceat, ut sic semper (hoc est) continuo meminisse possit obligationis, quae attingebatur. Imo ex his vltimis verbis non leue fundamentum colligitur ad nostram sententiam astringendam. Si enim mensura confessio, & piorum operum quotidiana exercitatio ad eum finem imponitur, ut vouens meminisse possit obligationis, qua voto dispensato attingebatur, si dispensatio periret, & votum redire, cessat finis huius nouae impositionis & obligationis; cum iam ipsamet votum sufficienter sui memoriam excitet, neque verum sit mensuram confessionem, & piorum operum exercitationem excitare eo casu memoriam voti, quod dispensatus attingebatur, sed quo de facto attingitur. Et hoc soluit secundum fundamentum; satis enim Pontifex expressit commutationem non amplius duraturam quam dispensatio duraret. Nam cum contrarium non expresserit, censendus est naturam commutationis, & subrogationis nolle immutare. Expressit autem dispensationem voti non perpetuam quia id praeter naturam est dispensationis, & quia non erat dispensatio integra voti, sed solum ad quandam effectum. Tertium fundamentum ad summum probat, ad seruandum aequalitatem commutationis oportere opera illa durare in perpetuum. At cum haec vota non absolute commutentur sed dispensentur, & pro illorum dispensatione causa examinentur; efficitur sane supra dicta temporali commutatione adiuncta sufficienter illorum dispensationem honorari. Denique nostram sententiam; hac consideratione confirmo. Si votum in rem minorem commutetur omnes Doctores sentiunt (ut statim dicemus) licitum esse vouenti omnia materia subrogata redire ad priorem promissam; quia in fauorem vouentis haec subrogatio facta est. Sed cum votum castitatis, & religionis, illiusque obligatio nunquam nubendi dispensatur, & commutatur in confessionem mensuram, & piorum operum quotidianam exercitationem, commutatur secundum communem sensum in rem minorem. Ergo si posset vouens ad priorem obligationem redire, posset commutationem illam committere. At dissoluto matrimonio redire ipso prior obligatio. Ergo cessat minoris materiae subrogata commutatio.

7. Tertia difficultas est, qualiter vouenti liceat ad priorem materiam promissam redire omnia subrogata? Pro cuius decisione suppono, commutationem fieri posse in rem inferiorem, aequalem, vel superiorem materiae promissae.

8. Igitur si commutatio facta est in rem minorem, omnes Doctores sentiunt (ut nuper dixi) licitum esse vouenti ea omnia ad priorem materiam promissam redire vt ipse excellens, & nobilior, Deoque gratior. Si vero facta sit in rem aequalem, non omnes conueniunt licitum esse vouenti omnia illa materia ad priorem redire. Quia secundum nostram sententiam nemini licet propria auctoritate votum in rem aequalem commutare. At si facta commutatione & ac-

cepta liceret vouenti ad priorem materiam redire, iam vouens posset votum in aequalem rem commutare. Ergo. Nichilominus longe probabilius est, licere vouenti omnia materia subrogata ad priorem propriam & naturam redire. Quia postea aequalitate materiae subrogatae cum primo promissa gratius Deo esse videtur, priorem exequi quam secundam; cum secunda solum ex benignitate concedatur, & in gratiam vouentis, si velit illam exequi: non quia in Dei honorem, & cultum, & maiorem vouentis vtilitatem specialiter cedat. Et ita tenet expressè Agor. 1. p. lib. 11. c. 18. q. 10. Suar. lib. 6. c. 20. n. 4. Sanch. lib. 4. c. 55. n. 26. Lessius lib. 2. c. 40. dub. 16. in fine Sayo lib. 6. in Clau Regia, c. 12. n. 28.

9. Quod si votum vel auctoritate propria vel Praelati in melius commutatum fuerit, satis probabiliter defendit Suar. lib. 6. de voto cap. 20. num. 4. non esse licitum transitum ad priorem materiam. Quia huiusmodi transitus vt ipse diminuens diuinum cultum, & vouentis vtilitatem non est Deo gratus. Neque obstat hanc commutationem fieri in fauorem vouentis: hoc enim solum probat, posse vouentem eam commutationem ante illius acceptationem respicere, non tamen post acceptationem. Nam acceptata illa commutatione cessauit fauor vouentis, & est iam acquisitum Deo ad illius obseruationem absque potestate retrocedendi: quia id pertinet ad maiorem Dei cultum & vouentis vtilitatem. Et confirmo ex humanis promissionibus. Si enim Petrus promitteret mensuram hordei, & ex eius consensu in mensuram tritici promissionem commutares, non liceret tibi retrocedere. Nam esto fauorem tibi Petrus praestaret supra dicta commutationi consentiendo; at post illius consensum a te factam commutationem cessat fauor, & solum spectatur quid Petro gratius sit, & vtilius. Sic in presenti videtur dicendum, facta commutatione in melius non esse tibi licitum retrocedere. Quia esto Deus ob tui fauorem, & ipsius gloriam hanc concesserit permutationem, non est credendum ea facta regressum permittere vt ipse, contrarium suae maiori gloriae & tuae vtilitati.

10. Fator hanc rationem non leuiter vtgere; sed quia communior est sententia affirmans, quomodocumque fiat commutatio materiae promissae siue in aequale, siue in melius, posse vouentem ad priorem & naturam materiam redire subrogata relicta. Sic enim generaliter tradit Lessius & Sayo locis allegatis & expressè Sanchez d. lib. 4. cap. 55. n. 26. Layman lib. 4. summ. tract. 4. cap. 8. num. 27. Ea de causa dicendum est commutationem ex benigna Dei concessione fieri sub facultate redeundi ad priorem materiam. Nam cum sic fieri possit, tum ad Dei benignitatem declarandam, tum vt vouentes facilius vota exequantur, & ad noua emittenda excitentur, praesumendum est sic factam esse. Neque obstat quod hic reditus cedat in diminutionem diuini cultus, & vtilitatis vouentis quando fit ex materia subrogata nobiliori ad priorem non aequè excellentem spectata per se vtique materia, illoque casu speciali; quia contrarium cenitur rebus omnibus absolute consideratis. Cedit enim maxime in Dei honorem & gloriam, vt vouentes intelligant, minus cum Deo agi posse quam cum hominibus; neque esse ita rigidum exactorem sui iuris, quin aliquam illius remissionem faciat in fauorem vouentis.

11. Quarta difficultas est; an postquam quis redit ad materiam commutatam omnia subrogata possit iterum ad subrogatam redire? Videatur affirmare Lessius lib. 2. de iustitia cap. 40. dub. 16. in fine, num. 111. in secunda editione. Nam sequitur (inquit) si saepius facta sit commutatio posse seruari quidvis illorum, in quae facta fuit, vt g. votum peregrinationis annuae commutatum est in mensuram confessionem, mensura confessio in ieiunium hebdomadarium, ieiunium hebdomadarium in certas preces quotidianas, potest vouens satisfacere voto, vel recitando illas preces, vel ieiunando singulis hebdomadis, vel confitendo singulis mensibus vel annuam peregrinationem suscipiendo. Senit ergo Lessius vouentem liberum esse ex subrogata materia ad commutationem redire & contra: Siquidem sentit posse ad satisfaciendum voto eligere eam materiam quam maluerit. Nam cum commutatio relinquat potestatem satisfaciendi voto exequendo priorem materiam promissam, executione inquam prioris materiae promissae non videtur vouens priuati potestate accepta virtute commutationis. Placet haec sententia nisi forte vt dicit Sanch. lib. 4. sum. cap. 55. numer. 29. Suar. lib. 6. de voto cap. 20. num. 13. Redeundo ad priorem materiam aequalem, vel superiorem renouari commutationem, quod non credo te alia via praestare posse, nisi emittendo de nouo prius votum, vel nouo voto vsum commutationis renouando.